

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูภาษาไทย เกี่ยวกับการ เปิดวิชา เลือกภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 6" ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมวรรณคดีทั้ง งานวิจัยต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือก นำมา เสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

ก. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. สารสำคัญของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524
  - 1.1 จุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาไทย
  - 1.2 โครงสร้างของหลักสูตรวิชาภาษาไทย
  - 1.3 คำอธิบายรายวิชา เลือกภาษาไทย
2. การนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยไปใช้ในโรงเรียน
3. บทบาทของบุคลากร ในการนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยไปใช้ในโรงเรียน
4. บทบาทของบุคลากรต่อการ เรียนการสอนรายวิชาเลือกภาษาไทย
5. การ เรียนการสอนรายวิชา เลือกกับการแนะแนว

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. สารสำคัญของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กระทรวงศึกษาธิการ (2525: 17-39) กำหนดไว้ดังนี้

ตามลักษณะโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กำหนดให้วิชาภาษาไทย เป็นวิชาบังคับที่ทุกคนต้อง เรียนและต้องสอบให้ผ่านทุกรายวิชาแล้วยังมีรายวิชาเลือกต่าง ๆ ให้นักเรียนได้เลือกเรียนอีกจำนวน 16 รายวิชา โดยกำหนดจุดประสงค์โครงสร้าง และคำอธิบายรายวิชาไว้ดังนี้

1.1 จุดประสงค์ของหลักสูตรวิชาภาษาไทย

1. เพื่อให้ตระหนักในความสำคัญของภาษาไทย ในฐานะเป็น เครื่องมือสื่อสารของประชาชาติไทย ให้มีค่านิยมอันพึงประสงค์ในการเรียนภาษาไทย และมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมทางภาษาของชาติ
2. เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติของภาษา และรู้จักสังเกตลักษณะทั่วไปของภาษาไทย สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ถูกต้องตามระเบียบของภาษา
3. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองทุกด้าน เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม
4. เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารกิจธุระต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลทั้งในการพูดและการเขียน สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามระดับของบุคคล เหมาะสมกับกาลเทศะและสถานการณ์
5. เพื่อให้สามารถอ่านออกเสียงให้ผู้ฟังรับสารได้แจ่มแจ้ง สามารถอ่านหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ด้วยความเข้าใจ ถูกต้อง รวดเร็ว มีรสนิยมนที่ดีในการเลือกอ่านหนังสือและมีนิสัยรักการอ่าน
6. เพื่อให้เข้าใจและสามารถวิเคราะห์เรื่องราวที่ได้ฟัง ได้อ่าน จากบุคคลหรือจากสื่อมวลชนอันจะทำให้เกิดวิจารณ์ญาณ
7. เพื่อให้ประจักษ์ในคุณค่าของวรรณคดีตามควรแก่วัยและศักยภาพ สามารถอ่านและ เข้าใจวรรณคดีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม และที่สร้างสรรค์ขึ้นในปัจจุบัน
8. เพื่อให้มีความใคร่รู้ใคร่เรียน สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ในโรงเรียนและต่อ ๆ ไปทั้งในด้านอาชีพและเพื่อประโยชน์สุขในด้านอื่น ๆ
9. เพื่อให้สามารถใช้ทักษะทางภาษาเป็น เครื่องมือในการศึกษาต่อหรือในการศึกษาค้นคว้าวิทยการต่าง ๆ ตามความสนใจ

1.2 โครงสร้างของหลักสูตรวิชาภาษาไทย

ลักษณะโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524

ได้กำหนดให้เรียนวิชาภาษาไทยดังนี้

วิชาบังคับ

มัธยมศึกษาปีที่ 4

ท 401	ภาษาไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 402	ภาษาไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้

มัธยมศึกษาปีที่ 5

ท 503	ภาษาไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 504	ภาษาไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้

มัธยมศึกษาปีที่ 6

ท 605	ภาษาไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 606	ภาษาไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้

วิชาเลือก

ท 011	การพูด	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 021	การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 022	วรรณกรรมปัจจุบัน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 031	ประวัติวรรณคดี 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 032	ประวัติวรรณคดี 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 033	วรรณคดีมรดก	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 034	การพิจารณาวรรณคดีมรดกเฉพาะเรื่อง	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 041	การเขียน 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 042	การเขียน 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 051	ภาษากับวัฒนธรรม	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ท 061	ภาษาไทยเพื่อกิจกรรมการแสดง	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้

ท 062	การแสดงออกต่อหน้าประชุมชน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียน
ท 071	ภาษาไทยเพื่อประโยชน์เฉพาะ	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียน
ท 081	การศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียน
ท 091	ลักษณะควรรสังเกตบางประการ ของภาษาไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียน
ท 092	ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียน

1.3 คำอธิบายรายวิชาเลือกภาษาไทย

หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้กำหนดให้มีวิชาเลือกภาษาไทยเพื่อให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามแผนการเรียนหรือเลือกเป็นวิชาเลือกเสรีก็ได้ วิชาภาษาไทยที่เป็นวิชาเลือกทั้ง 16 รายวิชานั้นมีรายละเอียดดังนี้

ท 011 การพูด

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนเข้าใจใช้หลักการและวิธีการพูดให้สัมฤทธิ์ผล ใ้รู้จักพัฒนาสมรรถภาพในการพูดของตนเองให้สูง และมีความรับผิดชอบต่อการพูดของตนเองในทุกโอกาส

ลักษณะเนื้อหาวิชา

ความสำคัญของการพูดและปัจจัยที่ช่วยให้การพูดสื่อสารสัมฤทธิ์ผล รูปแบบของการพูดประเภทต่าง ๆ หลักการวิเคราะห์ผู้ฟัง วิธีตั้งประเด็น วิธีจัดลำดับความคิด วิธีใช้ถ้อยสำนวนให้แจ่มชัด น่าฟัง มีน้ำหนัก เหมาะแก่กาลเทศะและบุคคล ให้มีประสิทธิผลในการสื่อสาร จรรยา มารยาท และคุณธรรมในการพูด

ฝึกการพูดต่อที่ประชุมชน เพื่อสื่อสารความรู้ ทักษะ และข้อเสนอแนะไปยังกลุ่มผู้ฟังตามหัวข้อที่ผู้พูดเลือกเอง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย พูดจากที่เตรียมมาโดยไม่ต้องท่อง ใช้เวลาพูด 4 - 5 นาที ฝึกพูดโดยไม่ต้องเตรียมมาก่อนเป็นครั้งคราว

ฝึกการอภิปรายในกลุ่ม และการอภิปรายในที่ประชุม ทั้งในฐานะผู้ร่วมอภิปราย และผู้นำอภิปราย โดยเลือกหัวข้อที่นักเรียนสนใจ

ฝึกการอ่านบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองให้ที่ประชุมฟัง

ท 021 การอ่านและพิจารณาวรรณกรรม

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนทักษะในการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ และสามารถประเมินค่าของวรรณกรรมได้ตามควรแก่ศักยภาพ

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

ให้อ่านและพิจารณาวรรณกรรมรูปแบบต่าง ๆ ทั้งบันเทิงคดี สารคดี ทั้งที่เป็นร้อยแก้ว และร้อยกรอง โดยแยกส่วนประกอบของวรรณกรรมได้ เช่น โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก วิธีการเสนอเรื่อง ฯลฯ รู้คุณค่าของวรรณกรรมตามรูปแบบ อาจได้แก่ คุณค่าด้านความบันเทิง จริยธรรม ค่านิยมของสังคม วัฒนธรรม ฯลฯ สามารถแนะนำหนังสือที่น่าสนใจแก่ผู้อื่นได้โดยวาจา และข้อเขียน

อ่านในใจ อ่านข้อเขียนประเภทต่าง ๆ เช่น ข่าว ประกาศ บทความ บทวิจารณ์ โดยมุ่งให้อ่านได้รวดเร็ว เก็บความได้ทั้งอย่างย่อ และอย่างละเอียดแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น เข้าใจสารของผู้แต่งทั้งโดยตรงและโดยนัย ตัดสินได้ว่าข้อความนั้นควรเชื่อถือได้หรือไม่

อ่านออกเสียงได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน รู้จักการเว้นวรรคตอน รู้จักการเน้นและการทอดเสียงให้สอดคล้องตามเนื้อเรื่อง

ท 022 วรรณกรรมปัจจุบัน

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ที่จะเพิ่มพูนความสามารถในการอ่านเชิงวิจารณ์ ให้นักเรียนรู้จักสภาพชีวิต ลักษณะสังคม และค่านิยมของสังคมตามที่ปรากฏในวรรณกรรมที่อ่าน

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

ให้อ่านงานประพันธ์บางเรื่องตามที่กำหนดให้ ฝึกฝนการอ่านให้มีความสามารถในเชิงวิจารณ์ รู้ความหมายของคำและข้อความ เข้าใจส่วนโวหาร สามารถตีความได้ จับประเด็นสำคัญของเนื้อเรื่อง อธิบายความได้ แยกตอนที่แสดงอารมณ์ แสดงข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นได้ เข้าใจสารของเรื่องที่อ่าน ให้มีพัฒนาการเชิงจินตนาการ เข้าถึงความไพเราะและความงดงาม

ของวรรณกรรมตามที่มี

วรรณกรรมที่ให้อ่านอยู่ในประเภทต่อไปนี้ ชีวประวัติ บทความ บทละครพูด เรื่องสั้น นวนิยาย บทร้อยกรองขนาดสั้น ตามประกาศกำหนดครายชื่อหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการ

ท 031 ประวัติวรรณคดี 1

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนได้รู้ความเป็นมาของวรรณคดีไทย ให้เข้าใจว่า วรรณคดีแต่ละสมัยมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ให้รู้จักวรรณคดีสำคัญของชาติ ในฐานะที่เป็นมรดก ทางวัฒนธรรม ให้เข้าใจค่านิยมเชิงสังคมและลักษณะของคนในชาติ

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

ให้ศึกษาวรรณคดีสำคัญเชิงประวัติศาสตร์

วรรณคดีสมัยสุโขทัย (พ.ศ. 1800 - 1920) วรรณคดีสำคัญที่ให้ศึกษามีอาทิ ศิลาลาจาริกหลักที่ 1 ไตรภูมิพระร่วง สุภาษิตพระร่วง ฯลฯ

วรรณคดีสมัยอยุธยา (พ.ศ. 1893 - 2310) วรรณคดีสำคัญที่ให้ศึกษามีอาทิ ลิลิตโองการแช่งน้ำ มหาชาติคำหลวง ลิลิตพระลอ ลิลิตยวนพ่าย โคลงทวาทศมาส โคร่งนิราศศรีภูมิไชย สมุทโฆษคำฉันท์ ภาพยู่เห่เรือ ฯลฯ

ทั้งนี้ให้รู้ประวัติกริและการชำระหนังสือวรรณคดีพอเป็นสังเขป

ท 032 ประวัติวรรณคดี 2

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์เช่นเดียวกับ ท 031 ประวัติวรรณคดี 1

เนื้อหาลักษณะวิชา

ให้ศึกษาวรรณคดีที่สำคัญเชิงประวัติศาสตร์

วรรณคดีสมัยธนบุรี (พ.ศ. 2510 - 2325) วรรณคดีสำคัญที่ให้ศึกษามี อาทิลรามเกียรติ์ฉบับพระเจ้ากรุงธนบุรี โคลงยอเกียรติ์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ฯลฯ

วรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. 2325 - ปัจจุบัน) วรรณคดีสำคัญที่ให้ศึกษามี

อาทิ รามเกียรติ์ฉบับรัชกาลต่าง ๆ อิเหนา พระอภัยมณี สามก๊ก ราชธาธิราช ตะเลงพ่าย พระราชนิพนธ์โคลงบ้าน เงาะป่า มัทนาพาธา บทละคร บทความพระราชนิพนธ์รัชกาลที่ 6 ประเภทและลักษณะทั่วไปของวรรณกรรมปัจจุบัน เช่น สารคดี เรื่องสั้น นวนิยาย บทละครสมัยใหม่ ฯลฯ

ทั้งนี้ให้รู้ประวัติของกวีและการชำระหนังสือวรรณคดีพอ เป็นสังเขป

ท 033 วรรณคดีมรดก

จุดประสงค์

รายวิชานี้ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของวรรณคดีที่ยกย่องกันมาหลายชั่วอายุคน ในด้านวรรณศิลป์กับในด้านที่แสดงค่านิยมและรสนิยมในสมัยของบรรพบุรุษ ส่งเสริมให้เปรียบเทียบชีวิตมนุษย์ในสมัยของบรรพบุรุษกับชีวิตในปัจจุบัน

เนื้อหาลักษณะวิชา

ให้อ่านรามเกียรติ์ (ฉบับรัชกาลที่ 1) ขุนช้างขุนแผน อิเหนา พระอภัยมณี ทั้งนี้ให้รู้เรื่องตลอดโดยสังเขป อ่านเฉพาะบางตอนที่สำคัญแก่โครงเรื่องและเนื้อเรื่องซึ่งได้แก่ ตอนที่สำคัญในเชิงวรรณศิลป์ ตอนที่ทำให้เห็นสภาพชีวิตในสมัยของบรรพบุรุษ ตอนที่ทำให้เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ หรือตอนที่เกี่ยวกับศิลปะชนิดอื่น ๆ เช่น การขับร้อง ดนตรี การละคร

ในการอ่านตอนที่ศึกษานั้น ให้วิเคราะห์ลักษณะนิสัยของตัวละคร ให้สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครที่สำคัญ อีกทั้งให้วิเคราะห์แนวความคิดที่สำคัญในเนื้อเรื่องและสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับแนวคิดในเรื่อง พยายามตีความแนวเรื่องของวรรณคดีมรดกและนำมาเทียบกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน

ส่งเสริมให้ผู้เรียนสังเกตและบอกได้ว่าผู้เรียนมีความพอใจศิลปะการประพันธ์ตรงไหน เช่น คำกลอนไพเราะ ก่อความสะเทือนใจหรือมีคารมคมคายที่อาจนำไปกล่าวอ้างในโอกาสต่าง ๆ ได้

ท 034 การพินิจวรรณคดีมรดกเฉพาะเรื่อง

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนศึกษาวรรณคดีบางเรื่อง ซึ่งเป็นที่ประทับใจบรรพบุรุษ

โดยให้ พงษ์ เล็งคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ ให้เข้าใจถึงอารมณ์ต่าง ๆ ของกวีและสังคม ในสมัยนั้น เปรียบเทียบกับอารมณ์ของคนในปัจจุบันซึ่งมีบางส่วนร่วมกันโดยธรรมชาติ และบางส่วนเปลี่ยนแปลงไปตามความคลี่คลายของชีวิตในสังคม

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

ให้อ่านรายยาวมหาเวสสันดรชาดก 4 กัณฑ์ ได้แก่ ทานกัณฑ์ มัทรี มหาพน และชุกก ให้เข้าใจความหมายของศัพท์ พิจารณาบรรยายโวหารและพรรณโวหาร การเลือกพยางค์คำมาใช้ให้สะท้อนความรู้สึกชนิดต่าง ๆ เกิดมโนภาพและมีเสียงไพเราะ กัณฑ์อื่น ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนอ่านเองพอรู้เค้าเรื่องโดยใช้ศัพท์ทานุกรมท้ายเล่มเป็น เครื่องช่วย

วรรณคดีกลอนของสุนทรภู่ คือ นิราศเมืองแกลง และนิราศภูเขาทอง วิเคราะห์ถ้อยคำที่ใช้ซึ่งทำให้เกิดความสะเทือนใจ

วรรณคดีคำฉันท์ คือ สามัคคีเภทคำฉันท์ โดย พงษ์ เล็งสาระสำคัญของเนื้อเรื่องและ พงษ์ เล็งลีลาของฉันท์ กล่าวคือ การใช้ฉันท์ชนิดต่าง ๆ สำหรับ เนื้อเรื่องตอนต่าง ๆ

ในการศึกษาวรรณคดีที่ได้ระบุนานี้ ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ตามหลักวิชาวรรณคดีวิจารณ์เบื้องต้น ไม่วิจารณ์ตามอารมณ์แต่เพียงฝ่ายเดียว

ท 041 การเขียน 1

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ที่จะเพิ่มพูนทักษะในด้านการเขียนตามรูปแบบต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น สามารถแสดงความต้องการ ความคิด ความรู้สึกได้ถูกต้อง ตามมารยาทและธรรมเนียมนิยม

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

ข้อความสื่อสารที่ควรให้เขียนนั้น ได้แก่ รูปแบบต่อไปนี้คือ การย่อความตามความมุ่งหมายต่าง ๆ การรายงาน บันทึก จดหมายส่วนตัว จดหมายกิจธุระ ประกาศเรียงความสั้น ๆ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการลำดับความให้ผู้อ่านได้รับสารอย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง การเขียนลายมือและการใช้เครื่องเขียนที่ผู้อ่านจะรับสารโดยสะดวก

ในการเขียนทุกอย่าง ให้รู้จักเลือกใช้โวหารที่สมควรแก่เนื้อเรื่องและโอกาส เช่น การพรรณนา การบรรยาย การอธิบาย และการยกตัวอย่าง

อาจให้เขียนบทร้อยกรองอย่างง่าย ๆ แสดงความคิดและความรู้สึกตามสมควร

ท 042 การเขียน 2

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามศักยภาพของนักเรียน

เนื้อหาลักษณะวิชา

สังเกตพิจารณาสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมของบุคคลรวมทั้งการอ่านการฟังเพื่อเลือก
ลักษณะเด่นรวบรวมเป็นข้อมูลในการเขียนอธิบายสิ่งต่าง ๆ โดยเริ่มต้นอย่างสั้น ๆ ก่อน เช่น
การบรรยาย สถานที่ ลักษณะบุคคล กิริยาอาการ เล่าเรื่องประสบการณ์และอธิบายกิจกรรมต่าง ๆ

ฝึกเขียนบทสนทนาที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ กันโดยใช้จินตนาการหรือสร้าง
สถานการณ์ขึ้น

เขียนบทความสั้น ๆ แสดงความคิดเห็น ชี้ข้อบกพร่องและเขียนข้อเสนอแนะที่ปฏิบัติได้
หรืออาจส่งเสริมให้เขียนบรรยายประสบการณ์ พรรณนาทัศนียภาพหรือเขียนในรูปแบบอื่น ๆ
ขนาดสั้น ๆ

แต่งคำประพันธ์ตามความคิด ตามหัวข้อที่กำหนดให้ เช่น อาเศียรวาทอวยพร เนื่อง
ในโอกาสต่าง ๆ และหัวข้อที่เลือกได้ตามพอใจ

ท 051 ภาษากับวัฒนธรรม

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนตระหนักในความสำคัญของภาษาที่มีต่อวัฒนธรรมและ
ความสำคัญของวัฒนธรรมในการดำรงสังคมไทยและความเจริญพัฒนาของประเทศชาติ

เนื้อหาลักษณะวิชา

ความหมายของวัฒนธรรม วัฒนธรรมในการใช้ภาษา การใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับ
กาลเทศะและบุคคลในการพบปะ การติดต่อประสานงาน การขอความช่วยเหลือ และคำพูดที่
คำนึงถึงความรู้สึกของผู้ฟัง

ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีกับศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น สถาปัตยกรรม ปฏิมากรรม
จิตรกรรม การพ่อนรำ และบทเพลงกับดนตรี

การใช้ภาษาที่สัมพันธ์กับประเทศไทยโดยทั่วไปและ เฉพาะท้องถิ่น เกี่ยวกับการเกิด การตาย การทำบุญในเทศกาลต่าง ๆ ฯลฯ รวมทั้งคติชาวบ้านอันเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ของประชาชน เช่น ความเชื่อต่าง ๆ บทกล่อมเด็ก การละเล่นและ เพลงพื้นเมือง นิทานพื้นเมือง ตำนานพื้นเมือง ตำนานต่าง ๆ ภาษิต คำให้พร คำทนาย ให้สังเกตภาษา ความหมาย ความไพเราะ สิ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย

ความสำคัญของภาษาในการสืบทอดวัฒนธรรมไทยอันจะนำไปสู่ความเป็นปึกแผ่นและ ความมั่นคงของชาติ

ท 061 ภาษาไทยเพื่อกิจกรรมการแสดง

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมผู้เรียนที่มีอุปนิสัยในเชิงการแสดงให้มีหลักวิชาและ ความสามารถในการแสดง เบื้องต้น หอควรแก่วัยและศักยภาพ

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

การเล่านิทาน การเล่าเรื่องที่มีข้อขำ การเล่าเรื่องขบขัน การเล่าเรื่องที่ตื่น ตื่น ผิดการใช้เสียงให้ฟังพอเหมาะแก่สถานที่และจำนวนผู้ฟัง อีกทั้งใช้น้ำเสียงแสดงอารมณ์ให้เหมาะสม กับเรื่องที่เล่า เป็นที่น่าสนใจของผู้ฟัง

การพูดบรรยายหรือพรรณนาเหตุการณ์ให้ชวนฟัง เป็นต้นว่า การพูดแนะนำการแสดง เพื่อให้คนดูเข้าใจวิธีการ เช่น การแสดงหุ่น หรือการแสดงละครชนิดต่าง ๆ ผิดการพูดหลักการ แสดง เพื่อชี้แจงคุณสมบัติและแสดงความขอบคุณที่ให้ความอุปการะ

ฝึกทำหน้าที่เป็นพิธีกรในโอกาสต่าง ๆ ฝึกเป็นโฆษกวิทยุ

ท 062 การแสดงออกต่อหน้าประชุมชน

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น ทั้งในกลุ่ม เล็กและในที่ ประชุมสาธารณะ

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

การพูดบรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ประสบหรือเรื่องราวที่ได้ทราบมาจากผู้อื่น หรือ

จากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ การพรรณนาให้ผู้ฟังเห็นภาพตามที่ต้องการให้เห็นได้แจ่มชัด การพูดให้ผู้ฟังคิดเห็นตามความเลื่อมใสศรัทธาของตน การชี้แจงวัตถุประสงค์และความจำเป็นต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังคล้อยตาม

การอภิปราย การดำเนินการอภิปราย การสัมภาษณ์ (ทั้ง เป็นผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์) ต่อหน้าที่ประชุม การโต้วาทีในลัทธิที่มีสารประโยชน์

การทำหน้าที่ เป็นพิธีกร หรือโฆษกในโอกาสต่าง ๆ

ท 071 ภาษาไทย เพื่อประโยชน์ เฉพาะ

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ภาษา เพื่อประโยชน์ตามอาชีพของตน ให้สื่อสารได้โดยมีประสิทธิภาพ ให้แห่งเล็งมารยาทและธรรมเนียมประเพณีในการสื่อสาร ให้ตระหนักในจรรยาของแต่ละอาชีพและจริยธรรมอัน เป็นที่ยกย่องของชนชาวไทย

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

อ่านตำราและ เอกสารที่ให้ความรู้ทางวิชาการในงานอาชีพแต่ละแขนงรวมกัน อ่าน นิตยสาร วารสาร ฯลฯ ที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับ เศรษฐกิจทั่วไปและเกี่ยวกับอาชีพโดยตรง ตลอดจนงานอ่านบันเทิงคดีประเภทต่าง ๆ หรือบทประพันธ์ที่ส่งเสริมความสนใจและความเข้าใจในงานอาชีพของตน ฟังข่าวสาร คำบรรยาย คำโฆษณา ฯลฯ โดยใช้ความคิดเชิงวิจารณ์

เขียนอธิบายชี้แจงเกี่ยวกับอาชีพ เขียนติดต่อธุระ เพื่อประโยชน์ของตนและหน่วยงาน พูดเพื่อติดต่อธุรกิจอย่างมีมนุษยสัมพันธ์ ฝึกฝนการอภิปรายและแถลงความเป็นไปในวิชาอาชีพและผลงานของตน ทั้งนี้โดยอาศัยหลักมนุษยสัมพันธ์และโดยเคารพขนบธรรมเนียมไทย

ใช้ภาษาเพื่อประโยชน์แก่กิจกรรมประเภทต่าง ๆ ตามควรแก่วิชาอาชีพ เช่น การอธิบายที่มาและคุณประโยชน์ของสิ่งของซึ่งนำมาจัดนิทรรศการ เขียนข้อความชักชวนการใช้เครื่องมือต่าง ๆ

แสดงความคิดเห็นส่วนตัวและร่วมในกลุ่ม เกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบตามวิชาอาชีพ
ของคุณ

ท 081 การศึกษาค้นคว้าเบื้องต้น

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้า รวบรวมและบันทึกข้อมูลที่ได้จากแหล่ง
วิทยาการต่าง ๆ อย่างมีระเบียบ ระบบ และมีประสิทธิภาพ

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

ความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุด ฝึกการใช้ห้องสมุด

การเก็บและบันทึกข้อมูลจากการอ่านหนังสือ เอกสาร แผนภูมิ แผนที่และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
รวมทั้งการสัมภาษณ์และการสังเกต

ท 091 ลักษณะควรรสังเกตบางประการของภาษาไทย

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะภาษาไทย เพื่อให้สามารถอ่าน
และเขียนภาษาไทยได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวางยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์และพัฒนาารค
ทางภาษาของไทย

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

ลักษณะของภาษาไทย ภาษายาลี ภาษาสันสกฤต วิธีสังเกตความแตกต่างที่เด่นชัด
ระหว่างภาษาไทยกับภาษาอื่น ได้แก่ ภาษายาลีสันสกฤต เขมรและภาษาอังกฤษ ความหมายของ
วิภัติ อุปสรรค ปัจจัย ที่ใช้ในภาษาไทย

การวิเคราะห์คำสมาสและวิธีการสนธิในภาษาไทย คำแผลงชนิดต่าง ๆ การวิเคราะห์
กลุ่มคำ และประโยคชนิดต่าง ๆ การเพิ่มคำต่าง ๆ ในภาษาไทย เช่น การแผลงคำ การ
ประสมการเพิ่มพยางค์ ราชาศัพท์และการใช้ถ้อยคำตามแบบแผน อนุภาคที่ใช้ในภาษาไทย
(ได้แก่คำ ก็ ชี นะ ทรอก คริบ ค่ะ)

ท 092 ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทย

จุดประสงค์

รายวิชานี้มีจุดประสงค์ให้ผู้เรียนมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษาไทยอย่างกว้าง ๆ

ลักษณะ เนื้อหาวิชา

ความเป็นมาของภาษาไทยและอักษรไทย ภาษาไทยในถิ่นต่าง ๆ โดยสังเขป ถ้อยคำสำนวนที่บุคคลต่างฐานะ อาชีพ เพศ และวัย ใช้ในโอกาสต่าง ๆ กัน ลักษณะควรสังเกตรวมประการของภาษาไทย เป็นต้นว่า การมีวรรณยุกต์แยกความหมายของคำแสดงความสัมพันธ์ของคำในประโยค

การแสดงความสัมพันธ์ของประโยคโดยวิธีใช้คำซ้ำ ใช้คำสรรพนาม และใช้คำเชื่อม

สังเขปประวัติการพิมพ์ และสังเขปประวัติสื่อมวลชนในประเทศไทย

ประวัติพจนานุกรม

สังเขปประวัติการสอนหนังสือไทย

จากลักษณะของ โครงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนี้จะเห็นว่า วิชาภาษาไทยแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือวิชาบังคับจำนวน 6 วิชา ซึ่งจัดไว้สำหรับนักเรียนทุกคน ต้องเรียน ส่วนวิชาเลือก 16 วิชา โรงเรียนจะต้องจัดให้สอดคล้องกับแผนการเรียนที่นักเรียนได้เลือกเรียน

รฐประณี นาคทรพรพ (2525: 33-34) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไว้ดังนี้

1. ในคำแถลงที่อยู่ในคู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ได้กล่าวถึงหลักสูตรระดับนี้ว่าเป็นหลักสูตรที่จบในตัวเอง โดยมุ่งเน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนประสงค์จะใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพโดยตรง เป็นพื้นฐานสำหรับการหาความรู้เพิ่มเติม และเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาคือในระดับที่สูงขึ้นอีกด้วย

ฉะนั้น วิชาภาษาไทยซึ่งมีฐานะ เป็นทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือกในหลักสูตรมัธยมศึกษา จึงต้องมีแนวการเรียนไปในทิศทางดังกล่าว ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสิ่งสำคัญหลายประการได้แก่ ความรู้และคุณสมบัติบางประการที่พลเมืองไทยทุกคนควรมีส่วนร่วมกัน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความหลากหลายของความรู้และอาชีพ ตลอดจนพื้นฐานและพัฒนาการทาง เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นและประเทศชาติ

2. โดยที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายได้กำหนดองค์ประกอบใหญ่ไว้ 3 ส่วนคือ จุด

หมาย หลักการ และโครงสร้าง ครูผู้มีหน้าที่สอนภาษาไทยแก่นักเรียนระดับนี้จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบทั้ง 3 ให้ถ่องแท้ เพื่อจะได้สามารถรับช่วงความคิดจากองค์ประกอบดังกล่าวไปปฏิบัติให้เกิดผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

3. การจัดให้นักเรียนเรียนวิชาภาษาไทยก็เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังเป็นการดำรงรักษาเอกลักษณ์ของภาษาและความเป็นเอกภาพของชาติอีกด้วย

4. โครงสร้างของหลักสูตรวิชาภาษาไทย ฉบับ พ.ศ. 2524 นี้ มีลักษณะต่างจากหลักสูตรวิชาภาษาไทย ฉบับ พ.ศ. 2518 อยู่หลายอย่าง แม้จะได้จำแนกวิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือกทำนองเดียวกันก็ตาม ได้มีการปรับปรุงเนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ ให้เป็นไปตามจุดหมายและหลักการที่ตั้งไว้

สุจริต เพียรชอบ (2526: 59-60) ได้กล่าวถึงลักษณะของหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไว้ดังนี้

1. หลักสูตรฉบับนี้กำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับ ด้วยเหตุผลที่ว่าภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ และกำหนดให้เรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ ทุกภาคเรียนตลอดทั้ง 3 ปี คือ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 5 และปีที่ 6 วิชาบังคับที่ต้องเรียนมีวิชา ท 401 ท 402 ท 503 ท 504 ท 605 และ ท 606

2. วิชาเลือกมี 16 รายวิชา วิชาละ 1 หน่วยการเรียน ใช้เวลาเรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ตลอดภาคเรียน รายวิชาเลือกนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มการใช้ภาษา กลุ่มความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับภาษาไทย กลุ่มความรู้ทางวรรณคดี

3. เนื่องจากภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาบังคับ ใช้เวลาเรียนเพียง 2 คาบต่อสัปดาห์เท่านั้นซึ่งเป็นเวลาที่จำกัดมาก บทบาทของครูในการสอนตามหลักสูตรนี้จึงต้องเปลี่ยนแปลงไป คือ ครูจะเป็นผู้ชี้แนะ เป็นผู้ช่วยให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การที่ครูเป็นผู้บอกวิชาหรือบรรยายจะน้อยลง

4. หนังสือเรียนสำหรับวิชาบังคับในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 5 มี 2 เล่มคือ หนังสือวรรณวิจารณ์ และหนังสือทักษะพัฒนา การใช้เวลาสำหรับหนังสือทั้งสองเล่มนี้ตามอุดมคติ

แล้วควรใช้ทั้งสองเล่มควบกันไป สำหรับในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ใช้หนังสือภาษาพิจารณา ซึ่งมี 2 เล่มคือ เล่ม 1 และเล่ม 2

2. การนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยไปใช้ในโรงเรียน

การเปิดสอนวิชาเลือกในโรงเรียน เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นหนึ่งในบรรดากระบวนการต่าง ๆ ของการพัฒนาหลักสูตร เพราะเป็นการนำเอาหลักสูตรไปใช้ซึ่งเป็นขั้นตอนที่จะแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นมีความสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด มีสิ่งใดที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค และควรจะได้รับการปรับปรุงในด้านใดบ้าง หลักสูตรนั้นถึงแม้จะจัดทำขึ้นดีเพียงใด มีหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา ตลอดจนประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ดีพร้อมทุกประการ แต่ผู้ใช้หลักสูตรดำเนินการไม่ดี มีข้อบกพร่องต่าง ๆ เกิดขึ้น หลักสูตรนั้นก็ประสบความล้มเหลวได้ง่าย ครูในฐานะที่เป็นผู้ใช้หลักสูตรจึงต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างถ่องแท้ สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุจริต เพียรชอบ (2526: 48-49) ได้เสนอข้อควรคำนึงในการนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยไปใช้ในโรงเรียนไว้ดังนี้คือ

1. ผู้บริหารและครู ควรจะต้องมีความเข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดี ทั้งในด้าน จุดประสงค์และเนื้อหา การทำความเข้าใจหลักสูตรนี้ อาจศึกษาด้วยตนเอง ได้ตามผู้รู้ หรือ ไปรับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาภาษาไทยก็ได้
2. ทางโรงเรียนควรจะได้จัดเอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ หลักสูตร คู่มือหนังสือเรียนไว้ให้พร้อม ผู้บริหารและครูควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารหลักสูตร เหล่านี้เป็นอย่างดี และพยายามใช้ประโยชน์จากเอกสารหลักสูตรเหล่านั้นอย่างเต็มที่
3. การจัดบุคลากร เพื่อสอนวิชาภาษาไทย ควรจัดให้เหมาะสม ครูผู้สอนภาษาไทยควรได้รับการศึกษาอบรมทางด้านภาษาไทยอย่างแท้จริง และเป็นผู้ที่มีวิธีการสอนที่มี ประสิทธิภาพ
4. การจัดเวลาเรียน ผู้จัดตารางสอนควรให้ความสำคัญแก่ภาษาไทย โดย พยายามจัดให้มีสอนในตอนเช้าบ้าง เพราะในตอนเช้าอากาศสดชื่น ไม่ร้อนจัดนัก นักเรียนจะได้

เรียนภาษาไทยด้วยความรู้สึกกระปี้กระเป่า ไม่่วงเหงาหาวนอน

5. การจัดบริการเพื่อการเรียนการสอนภาษาไทย ทางโรงเรียนควรที่จะได้อำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เพื่อการเรียนการสอนภาษาไทยจะได้มีประสิทธิภาพที่ดี เช่น จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสม ห้องสมุดมีหนังสือประกอบการค้นคว้าพร้อมมูล มีห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องภาษาไทย หรือศูนย์วิทยบริการภาษาไทย ห้องปฏิบัติการเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางด้านการศึกษา การอ่าน เป็นต้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนควรจะได้อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับบริการสื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อครูจะได้สอนภาษาไทยโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ

6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การที่จะนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยไปใช้ให้ได้ผลดี ครูผู้สอนควรจะได้ใช้กลวิธีการสอนต่าง ๆ และจัดกิจกรรมแปลก ๆ ใหม่ ๆ หลาก ๆ ชนิด เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาไทยสนุกสนานมีชีวิตชีวา นักเรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา และมีทักษะทางภาษาดีสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

7. การให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือก การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่ดีควรให้ผู้เรียนได้มีเสรีภาพ มีอิสระในการเรียนพอสมควร มีโอกาสได้เลือกทำกิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจและมีเสรีภาพในการเลือกวิชาเรียนตามที่ตนปรารถนา

8. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาไทย การนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยไปใช้ให้ได้ผลเต็มที่มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรภาษาไทย ซึ่งจัดขึ้นนอกเวลาเรียนด้วย กิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนได้สำรวจความถนัดและความสนใจทางด้านภาษาไทยของตนเองและพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางภาษาที่ได้เรียนในชั้นให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

9. การนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยไปใช้นั้น ควรคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนและประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พยายามจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้ผู้รู้สึกประสบความสำเร็จ มีความรู้ และทักษะทางภาษาที่ดี มีความมั่นใจ และมีเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย

10. การจัดงบประมาณ การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้สัมฤทธิ์ผลนั้น จะต้องมิวัสดูหลักสูตร สื่อการสอน ความสะดวกในด้านต่าง ๆ ตลอดจนพาหนะที่จะพานักเรียนไปนอกสถานที่ งบประมาณจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยไปใช้ให้ได้ผลตามที่

มุ่งหมายไว้ ทางโรงเรียนควรจะได้จัดวางแผนจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ

11. การประเมินผล การประเมินผลหลักสูตรถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะฉะนั้นควรจะได้มีการประเมินผลหลักสูตร ตลอดจนการเรียนการสอนภาษาไทย เป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้ทราบว่า การนำหลักสูตรไปใช้ ได้ผลดีมากน้อยเพียงใด และควรจะได้ นำผลจากการประเมินหลักสูตรนั้นไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรวิชาภาษาไทย ให้มีประสิทธิผลดียิ่งขึ้น

3. บทบาทของบุคลากรในการนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยไปใช้ในโรงเรียน

ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้บริหารและครูผู้สอน เป็นผู้ใช้หลักสูตรในระดับปฏิบัติ โดยตรงย่อมรู้ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อบกพร่องต่าง ๆ ของหลักสูตร เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงขอกล่าวถึงบทบาทของครูต่อการใช้หลักสูตรตามทรรศนะของนักการศึกษาดังต่อไปนี้

สังค อุทรานันท์ (2527: 274-275) ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้ใช้หลักสูตร โดยตรงมีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนการใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ได้ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร เพื่อสร้างความ เข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองใช้อย่างชัดเจน
2. ปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความ เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
3. สอนให้ถูกต้องตาม เจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ใช้อยู่
4. พยายามค้นหาวิธีการที่เหมาะสมหรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับใช้หลักสูตรที่ตนเอง เป็นผู้ใช้

นอกจากนั้น สุจริต เพียรชอบ (2526: 52-53) ได้เสนอบทบาทของครูในการนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยไปใช้ในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. ทำความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาภาษาไทย ทั้งที่เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือกและพยายามศึกษาหาวิธีสอนต่าง ๆ เช่น การสอนแบบบรรยาย การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบแก้ปัญหา การสอนแบบสืบสวน และการสอนเป็นคณะ และนำวิธีการสอนเหล่านั้นไปใช้ให้เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชาภาษาไทย เพื่อให้ได้ผลดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. ใช้บริการ ครูภาษาไทยควรใช้บริการที่โรงเรียนจัดทำให้ทั้งบริการด้าน ห้องสมุด ห้องภาษาไทย และบริการสื่อการสอนต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้อย่าง กว้างขวางและลึกซึ้ง

3. ประสานสัมพันธ์ ครูภาษาไทยแต่ละระดับควรร่วมมือกันจัดทำคู่มือ แบบฝึกหัดตลอดจนข้อทดสอบต่าง ๆ สำหรับใช้ในโรงเรียน นอกจากร่วมมือกับครูในโรงเรียนเดียวกัน แล้วควรร่วมมือกับครูภาษาไทยในโรงเรียนอื่น ๆ อาจจะเป็นโรงเรียนในกลุ่มเดียวกันหรือนอกกลุ่มก็ได้ ประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาวิธีการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ

4. สร้างสรรค์แผนการสอน การที่จะนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลดีนั้น ครูภาษาไทยต้องวางโครงการสอน เป็นอย่างดี การทำโครงการสอนอาจทำเป็นรายบุคคล หรือจะช่วยกันทำเป็นกลุ่มก็ได้ โครงการสอนประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา เนื้อหาประกอบ ประสพ-การณ์การเรียนรู้ วิธีสอน กิจกรรม และการประเมินผล

5. ขั้นตอนการดำเนินการ ตามโครงการที่ได้วางไว้ การดำเนินการสอนภาษาไทย ควรมุ่งให้นักเรียนได้รับความรู้ มีความคล่องแคล่วชำนาญในการใช้ภาษาไทย มีทัศน-คติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย และ เป็นผู้ที่มีวิวัฒธรรมในการใช้ภาษาไทย

6. ปรับปรุงงานของตน เพื่อให้การนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยไปใช้ให้มี ประสิทธิภาพครูภาษาไทยควรปรับปรุงงานด้านวิชาการให้ทันสมัย ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อยู่เสมอ และ เพื่อเป็นการ เสริมสมรรถภาพทางการสอนให้ดีขึ้น ครูภาษาไทยควรส่งเสริม สมรรถภาพทางการสอนของตนด้วยการศึกษาหาความรู้ เข้าร่วมประชุมอบรม ประชุมปฏิบัติการ หรือสัมมนาทางด้านภาษาไทย เท่าที่โอกาสจะอำนวยให้ได้

ในเรื่องของการ เปิดวิชา เลือกภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนี้ อาจ กล่าวได้ว่า เป็นแนวทางที่จะนำตัวหลักสูตรซึ่ง เปรียบ เสมือนภาคทฤษฎี ไปสู่การปฏิบัติและในการ ปฏิบัติจะให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้ใช้หลักสูตรจะต้อง เข้าใจขั้นตอนของการใช้หลักสูตร เป็น อย่างดี ตลอดจนรู้บทบาทของตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การใช้หลักสูตรนั้นมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุดตาม เจตนารมณ์ของหลักสูตรที่วางไว้

4. บทบาทของบุคลากรต่อการเรียนการสอนรายวิชาเลือกภาษาไทย

บุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา นับว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ โดยเฉพาะครูภาษาไทย ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนรายวิชาเลือกโดยตรง ในการที่จะเปิดรายวิชาเลือกภาษาไทย รายวิชาใดนั้น เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนและหัวหน้าหมวดที่จะต้องร่วมกันพิจารณาถึงความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ทั้งลักษณะเนื้อหาวิชา ครูผู้สอน และความต้องการของนักเรียน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นข้อที่ควรคำนึงถึง บุคลากรสำคัญที่มีบทบาทต่อการเรียนการสอนรายวิชาเลือกภาษาไทย มีดังนี้ คือ

1. ครูผู้สอน การเปิดสอนวิชาเลือกนั้น โรงเรียนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของครูผู้สอน กรมสามัญศึกษา (2526: 8-17) ได้กล่าวถึงการจัดครูเข้าสอน สรุปได้ดังนี้

1. การสำรวจความพร้อมของโรงเรียนก่อนเปิดแผนการเรียน
2. กำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้สอนรายวิชาเลือกในแผนการเรียน
3. จัดตามความถนัดของครูผู้สอน คือ
  - 3.1 จัดตามวิชาเอกที่เรียนมา
  - 3.2 จัดตามวิชาโทที่เรียนมา
  - 3.3 จัดตามรายวิชาที่ครูสนใจ
  - 3.4 จัดตามรายวิชาที่ครูมีประสบการณ์

นอกจากนี้ สุจริต เพียรชอบ (2526: 73-75) ได้กล่าวถึงการที่ครูจะสามารถสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพนั้นครูจำเป็นต้องเข้าใจจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาแต่ละรายวิชาที่ตนจะสอนได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นก่อนที่จะสอนวิชาภาษาไทยใด ๆ ก็ตามควรดำเนินการตามขั้นตอน สรุปได้โดยสังเขปดังนี้

1. อ่านจุดประสงค์และเนื้อหาวิชาตามที่ปรากฏในหลักสูตรให้เข้าใจ หากยังมีข้อข้องใจควรอ่านซ้ำ บางครั้งอาจมีศัพท์เทคนิคซึ่งไม่เคยทราบมาก่อน ก็อาจหาคำอธิบายจากคู่มือการใช้หลักสูตรหรือคำชี้แจงหลักสูตรหรืออาจได้ถามจากหัวหน้าหมวดวิชา หรือศึกษานิเทศก์ก็จะทำให้ได้รับความกระจ่าง ทำให้เกิดความเข้าใจดียิ่งขึ้น

2. เขียนรายละเอียดของเนื้อหาโดยแยกเป็นข้อ ๆ ให้เห็นชัดเจน การที่เขียนรายละเอียดของหลักสูตรได้จะต้องตีความหลักสูตรให้ตรงกับที่ผู้ร่างหลักสูตรได้กำหนดไว้ การตี

ความหลักสูตรจะต้องใช้วิธีการ 2 วิธีประกอบกันคือ ตีความตามตัวอักษร และตีความตามหลักวิชา การตีความตามตัวอักษรช่วยให้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาวิชาได้ครบ ส่วนการตีความตามหลักวิชาจะช่วยให้ได้รายละเอียดที่ครบถ้วนและถูกต้องตามหลักสูตรวิชายิ่งขึ้น

3. เขียนจุดประสงค์ของรายวิชาที่จะสอนว่าต้องการจะให้เกิดอะไรขึ้นกับผู้เรียนบ้าง

4. ศึกษาหนังสือเรียน และคู่มือครูของหนังสือเรียนนั้น เนื่องจากในปัจจุบันนี้กระทรวงศึกษาธิการได้เปิดโอกาสให้สำนักพิมพ์ต่าง ๆ จัดทำหนังสือเรียนจำหน่ายได้อย่างกว้างขวาง ครูจึงควรศึกษาและเลือกสรรหนังสือเรียนที่มีเนื้อหาตรงกับหลักสูตรและถูกต้องตามหลักวิชาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เมื่อเลือกหนังสือที่เหมาะสมได้แล้วก็ควรที่จะได้ศึกษาเนื้อหาต่าง ๆ ให้ละเอียดถี่ถ้วน และเนื่องจากหนังสือเรียนแต่ละเล่มมีคู่มือครูควบคู่มาด้วย การศึกษาคู่มือครูจะช่วยให้ครูเข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจน เห็นช่องทางในการสอนให้สัมฤทธิ์ผลได้แจ่มชัดขึ้น

5. ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาวิชาจากหนังสืออุเทศและแหล่งวิชา เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางและสามารถสอนรายวิชาใดวิชาหนึ่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูควรศึกษาเนื้อหาวิชาที่จะสอนจากหนังสือต่าง ๆ เพื่อให้ได้หลักวิชา จะได้สามารถตีความหลักสูตรและกำหนดรายละเอียดของวิชาได้ดียิ่งขึ้น

6. ปรับปรุงจุดประสงค์และเนื้อหาของแต่ละวิชาให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากหลักการของหลักสูตรมัธยมศึกษาในปัจจุบัน เน้นให้ครูปรับเนื้อหาให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ครูจึงมีเสรีภาพอย่างกว้างขวางในการจัดเนื้อหาและ ดำเนินการสอน นอกจากนั้นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กรมวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศของกรมต่าง ๆ ในแต่ละเขตการศึกษา ก็ได้พยายามช่วยครูให้คุ้นเคยกับหลักสูตรใหม่ด้วยการจัดทำคำชี้แจงและจุดประสงค์ของวิชาภาษาไทย แต่ละรายวิชาขึ้น ครูจึงควรศึกษาจุดประสงค์เหล่านั้นและพยายามปรับให้เข้ากับสภาพของนักเรียนที่ตนสอน

ศรีสุตา จรรย์กุล (2525: 203) ได้ให้ข้อเสนอแนะวิธีสอนรายวิชาเลือกในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไว้ในลักษณะเดียวกัน ดังนี้

1. ครูควรอ่านทำความเข้าใจหนังสือเรียนภาษาไทยทุกเล่ม เพื่อจะได้ทราบเนื้อหา กิจกรรมและแนวคิดสำคัญ ๆ ของรายวิชาเลือกแต่ละรายวิชา

2. อ่านคู่มือครูที่สร้างขึ้นควบคู่กับหนังสือรายวิชา เลือก เพื่อจะได้ทราบแนวการสอน
3. การสอน เนื้อหาวิชา ครูอาจจะนำหลักการสอนสัมพันธ์ทักษะมาประยุกต์ใช้ เพื่อประโยชน์ของการสอนได้เต็มที่
4. เนื่องจากการสอนรายวิชาเลือก เวลาสอนมักจะไม่พอ ครูจึงควรแบ่งระยะเวลาให้เหมาะสม คือคาบหนึ่งอาจสอนทฤษฎี 1 เรื่อง คาบต่อไปมอบหมายงานให้นักเรียนไปเตรียมตามกิจกรรมที่ครูมอบให้ เพื่อมาปฏิบัติในห้องเรียน
5. ในการสอนแต่ละ เรื่องครูควร เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมไว้เป็นแนวทางในการสอนแต่ละบทได้ เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมไว้ เป็นแนวทางเพื่อวัดผล ที่เห็นว่าเด่น หรือสมควรก็ได้
6. กิจกรรมและข้อเสนอแนะวิธีสอนในท้ายบทเรียน ครูอาจจะเลือกมาใช้ได้ตามความ เหมาะสม
7. รู้จักจิตวิทยาที่จะนำมาใช้สอนภาษาไทย หลักจิตวิทยาที่ครูควรทราบมีดังต่อไปนี้คือ
  - 7.1 ธรรมชาติของมนุษย์ชอบแสดงออกซึ่งความสามารถ ดังนั้น การสอนรายวิชา เลือกครูจึงควรให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างทั่วถึง
  - 7.2 มนุษย์ชอบความสนุกสนานบันเทิง ถ้าครูภาษาไทยใช้คุณสมบัติข้อนี้ได้ เป็นประโยชน์ต่อการสอนศิลปะการใช้ภาษา เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดง ได้ใช้ศิลปะการแสดง นั้นช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดและได้ เรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะการใช้ภาษาไปในตัว ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าการ เรียนภาษาไทยไม่ใช่สิ่งที่น่าเบื่อหน่าย
  - 7.3 ผู้เรียนจะ เรียนได้ดีเมื่อเกิดความพร้อม การเรียนการสอนภาษาไทยรายวิชาเลือกก็เช่นกัน ครูควรได้เตรียมความพร้อมให้แก่ นักเรียน เช่น ในช่วงโมงแรกครูควรอธิบายจุดประสงค์ของการเรียนรายวิชาเลือก วิธีเรียน แนวทางการวัดผลประเมินผลการเรียน เพื่อให้นักเรียน เกิดความ เข้าใจและมีความพร้อมที่จะ เรียน
  - 7.4 เมื่อนักเรียนเกิดความพร้อมแล้ว ก็ต้องให้นักเรียนได้ฝึกฝน ได้ทราบ ผลการใช้ภาษาและผลการเรียนของตน เกิดความรู้สึกว่าตนประสบความสำเร็จและครูผู้สอนควร จะได้ให้คำชมเชย เพื่อเกิดกำลังใจ

7.5 ครูควรสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจ รู้สึกสนุกสนาน เกิด
มีความกระตือรือร้นอยากจะ เรียน

2. ผู้บริหาร ผู้บริหารหมายความว่ารวมทั้ง ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
หรือครูใหญ่ ผู้ช่วยช่วยครูใหญ่ และหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมาก
ในการส่งเสริมวิชาการในโรงเรียน เพราะฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงควรมีบทบาท
สำคัญต่อการเรียนการสอนรายวิชาเลือกของนักเรียน เพราะ เป็นผู้พิจารณาใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ใน
โรงเรียน ดังที่ ศรีสุตา จริญญากุล (2525: 175-176) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารที่
มีต่อการเรียนการสอนรายวิชาเลือก สรุปได้ดังนี้

1. ครูที่สอนวิชาสามัญบังคับ มีชั่วโมงสอนเหลือพอที่จะสอนได้
2. วิชาที่เปิดให้เลือก มีโครงการเรียนให้นักเรียนศึกษาต่อในด้านใดเป็นวิชา
ที่เป็นพื้นฐานของการศึกษาต่อสาขาใด ควรมีจุดมุ่งหมายไม่ใช่เปิดให้เลือกเปะปะ ซึ่งจะไม่เป็น
ประโยชน์แก่การศึกษา เกิดความสูญเปล่า เช่น การเปิดให้นักเรียนเลือกทุกภาค ทุกปี แต่ไม่
มีโครงการเรียนที่มีเป้าหมาย เป็นต้น ซึ่งจะเกิดความเสียหายล่าช้าแก่นักเรียน (หน้า 2522:
11)

3. แม้ว่านักเรียนจะเลือกเรียนวิชาอาชีพ แต่ก็ยังมีวิชาสามัญที่จะต้องเลือก
เป็นวิชาประกอบ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศึกษา ศิลปศึกษา ฯลฯ เพื่อนักเรียนจะ
ได้มีความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมของชีวิตเท่าเทียมกันและเพื่อให้การเรียนวิชาอาชีพสมบูรณ์กว้าง
ขวางขึ้นพอที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้

4. สถานที่กับบุคลากร ผู้สอนรายวิชาเลือก ผู้บริหารควรจะทราบว่าหลักสูตร
ใหม่นี้ จะต้องสอนวิชาบังคับกี่วิชา วิชาเลือกกี่วิชา วิชาหนึ่งมีกี่คาบจะจัดสถานที่และจัดครูอย่างไร
ในกรณีที่ครูสอนวิชาสามัญบังคับมีชั่วโมงสอนอยู่มากแล้ว ผู้บริหารจะได้จัดหาอัตรากำลังเพิ่มเติม
เพื่อมาช่วยการสอนรายวิชาเลือกได้ ในการสอนรายวิชาเลือกภาษาไทย เรื่องสถานที่และครูผู้
สอนจะเป็นปัญหาในระยะแรก ๆ เท่านั้น เพราะผู้สอนจะต้องปรับตัวและปรับปรุงตนเองให้ทันกับ
เนื้อหาและวิธีสอนในหลักสูตรใหม่ เรื่องอาคารสถานที่และครูผู้สอนจะมีปัญหามากกับวิชาอื่น ๆ
เช่น วิชาการงานและอาชีพที่ต้องอาศัยโรงฝึกงานและสถานประกอบการนอกโรงเรียน

5. นักเรียน ตัวผู้เรียนเองก็มีความสำคัญอยู่มากในเรื่องการเลือกวิชาเรียน นักเรียนบางคนจะรู้จักตนเอง จะตัดสินใจเลือกวิชาเรียนได้ด้วยตนเอง หลังจากฟังคำแนะนำจาก ครูแนะแนว หรือครูที่ปรึกษาแล้ว แต่จะมีนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่ง ยังค้นไม่พบความถนัดของตนเองยังตัดสินใจไม่ได้ จึงต้องอาศัยครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวแนะนำ การเปิดรายวิชาเลือกต่าง ๆ ให้นักเรียนได้เรียน จึงควรคำนึงถึงลักษณะของความต้องการ ความสนใจ และจุดมุ่งหมายในการเรียนของผู้เรียนด้วย

5. การเรียนการสอนรายวิชาเลือกกับการแนะแนว

การแนะแนวนั้นช่วยให้นักเรียนรู้จักเลือกวิชาที่เหมาะสมกับตัวเองซึ่งในเรื่องการแนะแนวนี ศรีสฐิตา จริญญากุล (2525: 176-177) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนรายวิชาเลือกกับการแนะแนวไว้ดังนี้คือ

1. ทำให้นักเรียนรู้จักตัวเอง โดยใช้เครื่องมือและเทคนิคในการสำรวจนักเรียน อาทิ การออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการ และสภาพทั่ว ๆ ไปของนักเรียน การใช้แบบสำรวจความสนใจทางอาชีพ การใช้แบบทดสอบความถนัดและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนการสัมภาษณ์และการสังเกตประกอบ เพื่อให้ทราบอย่างแน่ชัดว่าเด็กมีความประสงค์อย่างไร แรงจูงใจในการเลือกรายวิชานั้นคืออะไร ความสามารถและความถนัดของเด็กอยู่ในระดับไหน ประเภทใด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านมาจะเป็น เครื่องทำนายได้แน่นอนหรือไม่ว่าเด็กมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จด้านนั้นต่อไป

2. ให้นักเรียนรู้จักในสิ่งที่ตนเลือก เช่น ถ้าจะเลือกแผนการเรียนที่เน้นทางภาษาจะได้ทราบว่า ตนมีโอกาสจะเลือกอะไร แต่ละวิชานั้นเป็นอย่างไร ผู้เรียนต้องมีคุณสมบัติอะไรบ้าง เรียนจบไปแล้วจะเรียนต่อได้หรือไม่ ที่ไหน หรือประกอบอาชีพอะไร

3. ช่วยให้นักเรียนตัดสินใจได้ ในกรณีที่นักเรียนยังตัดสินใจได้ไม่แน่นอน ควรจะต้องให้คำปรึกษาการศึกษาต่อ เพื่อช่วยให้นักเรียนเชื่อมโยงระหว่างความสนใจของคนกับโอกาสที่จะเป็นไปได้ รู้จักจัดลำดับความเหมาะสมมากน้อย หรือขจัดความขัดแย้งความลังเลในตัวเอง รู้จักหาทางออกในกรณีที่ความต้องการของตนขัดกับผู้อื่น เช่น ผู้ปกครอง เป็นต้น

4. การช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์และฝึกฝนในสิ่งที่ต้องการนั้นคือ การ

จัดบริการจัดวางตัวบุคคลนั้นเอง ซึ่งเป็นการจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียนในชั้นหรือในวิชาที่นักเรียนเลือกโดยผ่านกระบวนการตัดสินใจอย่างรอบคอบแล้วว่าเหมาะสมกับนักเรียน

5. การติดตามดูความก้าวหน้าของนักเรียน ว่านักเรียนเลือกวิชานั้นไปแล้วเรียนได้หรือไม่ได้อย่างไร ซึ่งจะเป็นบริการติดตามผลและประเมินผล หากนักเรียนเรียนได้ผลดีก็แสดงว่านักเรียนเลือกได้ถูกต้อง เหมาะสมกับคนแล้ว แต่เรียนไปแล้วเกิดปัญหาผลการเรียนอ่อนมาก ทั้ง ๆ ที่ได้ตั้งใจอย่างเต็มที่และครูที่สอนได้เอาใจใส่อยู่แล้ว แสดงว่านักเรียนอาจไม่มีความถนัด หรือความสามารถอย่างแท้จริง ควรจะได้เปลี่ยนวิชาเรียนเสียใหม่ หรือช่วยเหลือพิเศษโดยวิธีที่เหมาะสมแก่กรณี เช่น การสอนซ่อมเสริม เป็นต้น

ครูที่ทำหน้าที่แนะแนวและติดตามผล เกี่ยวกับการเลือกวิชาของเด็กมี 3 ประเภทคือ

1. ครูแนะแนว ครูแนะแนวจะทำหน้าที่ชี้แจงแนะนำเด็กในเรื่องการเรียนตามแผนการเรียนของโรงเรียนในวันปฐมนิเทศแก่นักเรียน ม.1 ซึ่งเป็นนักเรียนใหม่ นอกจากนั้นก็คอยให้คำปรึกษาแก่เด็กที่มีปัญหาต่าง ๆ ตลอดเวลาที่เด็กยังเรียนอยู่

2. ครูที่ปรึกษา คือครูประจำชั้นที่เรียนกันในสมัยก่อนนั่นเอง แต่เนื่องจากครูประจำชั้นตามหลักสูตรใหม่นี้มีภาระหน้าที่มากกว่าแต่ก่อน จึงควรเรียกเสียใหม่ว่า "ครูที่ปรึกษา" นั้นประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งครูประจำชั้นในสมัยนี้ มิได้สอนประจำชั้นตนเองตลอดเวลาเหมือนแต่ก่อน แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะมีเวลาสอนเด็กในชั้นตนเองน้อยลงก็ตาม แต่หน้าที่รับผิดชอบจะมีมากกว่าแต่ก่อน เช่น คอยสอดส่องดูว่าเด็กของตนขาดเรียนในวิชาใด มากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพราะถ้าเด็กขาดเรียนมากมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 ของวิชาใด ก็ไม่มีสิทธิ์สอบวิชานั้น และคอยติดตามเด็กที่สอบตกให้ไปติดต่อขอสอบแก้ตัวกับครูประจำวิชานั้น ๆ เป็นต้น หากไม่มีครูคอยเอาใจใส่ดูแล ได้ตาม เด็กก็อาจเรียนวิชาเลือกภาษาไทยไม่ตรงกับแผนการเรียนหรือเลือกไม่ตรงกับความถนัดทำให้เกิดความเสียหายแก่ตัวนักเรียนเอง

3. ครูประจำวิชา ระหว่างที่สอนอยู่นั้นครูประจำวิชาภาษาไทยควรจะสังเกตว่านักเรียนแต่ละคนมีความถนัดในทักษะด้านใด เช่น การพูด การเขียน การแสดงออกต่อหน้า ประชุมชน ฯลฯ เพื่อที่ครูภาษาไทยจะแนะนำให้เด็กเลือกวิชาตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนได้ไม่ยาก เมื่อมีโอกาส

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศได้มีผู้วิจัยเกี่ยวกับการเปิดวิชาเลือกภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ดังนี้

สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2525: 93-97) ได้ทำวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาไทยและผู้บริหาร เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม 2 ชุด สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open end) ตัวอย่างประชากรคือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั่วประเทศ จำนวน 141 คน ผู้บริหาร 145 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ t - test สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านโครงสร้าง - เนื้อหารายวิชา ครูผู้สอนมีความเห็นว่าจำนวนเวลาที่กำหนดไว้สำหรับวิชาภาษาไทยทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือกนั้นน้อยเกินไป ควรเพิ่มเวลาเรียนอีกสัปดาห์ละ 1 คาบ ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก ด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้มากเกินไปและยาก เนื้อหาไม่สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน เนื้อหาในหนังสือเรียนบางตอนล้าสมัยและมุ่งเน้นศีลธรรมมากกว่าเน้นด้านความงามของภาษา สำหรับ เนื้อหาหลักภาษานั้นครูผู้สอนเห็นว่าสับสนไม่ปะติดปะต่อและยุ่งยากเกินไป เนื้อหาที่กำหนดไว้แต่ละชั้นไม่สมดุลกัน การเขียนคำอธิบายไม่กระชับและไม่ละเอียด ในด้านความต้องการ ครูผู้สอนต้องการให้มีเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้และเกี่ยวข้องกับสภาพของท้องถิ่นให้มากที่สุด และควรให้มีการฝึกทักษะต่าง ๆ อย่างเท่า ๆ กัน สำหรับวรรณคดี ควรเป็นเรื่องที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและเพิ่มวรรณกรรมปัจจุบันให้มากยิ่งขึ้น

2. สภาพการเปิดสอนวิชาเลือก จากโรงเรียนในกลุ่มประชากร จำนวน 286 โรงเรียน มีโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาเลือกในโรงเรียนทั้งสิ้น 194 โรงเรียน การเปิดสอนวิชาเลือกส่วนใหญ่จะเป็นการเปิดสอนตามความพร้อมของโรงเรียนที่มีอยู่ มีโรงเรียนจำนวนน้อยมากที่เปิดสอนวิชาเลือกตามที่นักเรียนเลือกเรียน

จันทร์จรรยา พลอยแก้ว (2526: 85-88) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร" รวบรวมข้อมูลโดย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น 2 ชุด สำหรับครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เป็นแบบเลือกตอบแบบมาตราจัดอันดับ (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open end) ตัวอย่างประชากรที่ใช้คือ ครูผู้สอนวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรมจำนวน 33 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 481 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าความแปรปรวน (Variance) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าอัตราส่วนวิกฤตติ (t - distribution) ค่าโคเอฟฟิเชียนท์ แอลฟา (coefficient alpha) และค่าอัตราส่วนวิกฤต Z (Z - test) สรุปผลการวิจัย ไว้ ดังนี้

1. การเลือกเนื้อหาสำหรับการอ่าน ครูนักเรียนจะเลือกวรรณกรรมที่มีเนื้อหาทันสมัย เหตุการณ์ในสังคมปัจจุบัน เนื้อหาที่ปลูกฝังคตินิยมและเนื้อหาที่ยากง่าย เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

2. ด้านหลักสูตรและเนื้อหา ครูและนักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่ควรปฏิบัติมากที่สุด คือ

2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ของนักเรียน

2.2 ควรนำข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์และวารสารอื่น ๆ มาเป็นบทเรียน

3. ปัญหาของครูและนักเรียน ปัญหาของครูต่อสภาพการเรียนการสอนวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรม ครูมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ในด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา กับด้านการวัดและประเมินผล ส่วนปัญหาของนักเรียนต่อสภาพการเรียนการสอนวิชาการอ่านและพิจารณาวรรณกรรม นักเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักเรียนไม่ทราบว่า จะวิจารณ์วรรณกรรมที่อ่านอย่างไร และนักเรียนไม่ทราบว่าความคิดเห็นของตนถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

จารุณี กองพลพรหม และคณะ (2526: 242) ได้ทำวิจัยเรื่อง "หลักสูตรการเขียนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" รวบรวมข้อมูลโดย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม 3 ชุด สำหรับคณะผู้ทำงานพัฒนาหลักสูตร ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาภาษาไทย และ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด เป็นแบบเลือกตอบ (Check list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open end) เนื้อหารายละเอียดของแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด มีความแตกต่างกัน ตัวอย่างประชากรที่ใช้คือ ศึกษานิเทศก์ 15 คน ผู้บริหาร 39 คน ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย 36 คน และนักเรียน 1076 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องโครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาวิชาว่า โครงสร้างวางไว้อย่างกว้าง ๆ ขาดรายละเอียดที่จะวางวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้เหมาะสมได้ เนื้อหาวิชามากไม่พอเหมาะกับเวลาที่กำหนดให้ 2 คาบ/สัปดาห์ ทำให้นักเรียนไม่มีเวลาฝึกฝน เนื้อหาวิชาบังคับซ้ำซ้อนกับวิชาเลือกและไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม ศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลที่จะให้ความรู้แก่โรงเรียนต่าง ๆ ตามเขตการศึกษาที่ตนรับผิดชอบมีความเห็นว่า โรงเรียนเลือกวิชาเลือกไม่ตรงกับหลักการจัดการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายว่า เน้นการเลือกกลุ่มวิชาตามความถนัดความสามารถและความสนใจเพื่อผู้เรียนจะยึดเป็นอาชีพต่อไป การจัดกลุ่มวิชาเลือกจึงอยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารโรงเรียนที่จะจัดสอนวิชาเลือกตามความสนใจความถนัดของนักเรียนในท้องถิ่นของตนและนักเรียนจะยึดเป็นอาชีพได้ ความต้องการและข้อเสนอแนะข้างต้นยืนยันว่า คณะผู้พัฒนาหลักสูตรวางเนื้อหาหลักสูตรไว้อย่างกว้างและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่ขาดรายละเอียดอันเป็นความต้องการของศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครูผู้สอนที่เสนอแนะให้มีการอบรมครูให้เข้าใจ เนื้อหาหลักสูตรอย่างชัดเจน รัฐควรจัดอุปกรณ์สนับสนุนวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เช่น หนังสือคู่มือที่มีกิจกรรมซึ่งผ่านการทดลองใช้ เรื่องที่เสนอมากคือ เวลาเรียนน้อย ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาการเรียนที่ต้องมีการฝึกทักษะ

ชำนาญ ม่วงศรีศักดิ์ (2527: 103) ได้ทำวิจัยเรื่อง "ความต้องการนิเทศการสอนวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของครูภาษาไทย ในเขตการศึกษา 8" รวบรวมข้อมูลโดย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม 1 ชุด สำหรับครูผู้สอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open end) ตัวอย่างประชากรที่ใช้

คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 233 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่า ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าเฉลี่ยรวม (Pooled mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวม (Pooled Standard Deviation) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาวิชา ครูต้องการได้รับคำแนะนำด้านการกำหนดเนื้อหาวิชาให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดลำดับเนื้อหาวิชาที่จะสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และการจัดทำเอกสารประกอบการสอนเพิ่มเติม เพื่อให้ครูมีความรู้ด้านเนื้อหากว้างขวางยิ่งขึ้น
2. ด้านการจัดประชุมสัมมนา ครูต้องการให้มีการจัดประชุมสัมมนาการเรียนการสอน รายวิชาเลือก รวมทั้งการผลิตเอกสารประกอบการสอนวิชาเลือกด้วย เพราะเท่าที่ผ่านมาไม่มีการประชุมสัมมนา หรือ ประชุมปฏิบัติการในเรื่องนี้เลย

จรรยา ลิ้มปัสเสถียร (2528 : 87-98) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การนำหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2524 ไปใช้ในโรงเรียนรัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร" รวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม 2 ชุด สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน แบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เป็นแบบเลือกตอบ (check list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open end) ตัวอย่างประชากรที่ใช้คือ ผู้บริหาร จำนวน 60 คน ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 120 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 400 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาวิชาเลือก ผู้บริหาร ครูภาษาไทย และนักเรียนต้องการให้มีวิชาเลือกมากกว่านี้ ต้องการให้ตัดทอนเนื้อหาของวิชาเลือกบางวิชาให้น้อยลง และเสนอแนะให้รวมเนื้อหาวิชาเลือกประเภทเดียวกันไว้ในหนังสือเล่มเดียวกัน
2. ด้านอัตราเวลาเรียน ทั้งผู้บริหาร ครูภาษาไทย และนักเรียน ต้องการให้เพิ่มอัตราเวลาเรียนทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก โดยเสนอให้เพิ่มเป็น 3 คาบต่อสัปดาห์เป็นอย่างน้อย

วพงษ์ วรธงชัย (2530: 122-126) ได้ทำวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พุทธศักราช 2524 ในเขตการศึกษา 11" รวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม 1 ชุดสำหรับครูภาษาไทย เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open end) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 48 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 877 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ค่า t-test และ F-test ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ครูผู้สอนไม่มีโอกาสเลือกเนื้อ เรื่องที่จะสอนได้ตามความสนใจและเนื้อหาวิชามีมากเกินไป
2. ด้านอัตราเวลาเรียน เวลาที่กำหนดไว้ 2 คาบต่อสัปดาห์ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาเพราะ เนื้อหาในหนังสือแบบ เรียนมีมากเกินไป
3. ครูผู้สอนต้องการได้รับการอบรม เกี่ยวกับภาษาไทยหรือการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทย

งานวิจัยต่างประเทศ

ฟินเบิร์ก มาร์วิน วอร์น (Feinberg, Marvin Warrn 1974: 356-A) ได้วิจัยแนวปฏิบัติในการส่งเสริมครูประจำการพบว่า การจัดโครงการอบรมควรปรับปรุงให้เหมาะสมกับความต้องการของครูแต่ละคน และควรมีการประเมินความต้องการและความสนใจของครู เป็นรายบุคคล เพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงคุณภาพของครู ซึ่งเห็นได้ว่าการบริหารและการบริการหลักสูตรนั้น การจัดอบรมครูประจำการให้มีความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการและความสนใจของครู เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

รานา มูซาฟาร์ แดกตาร์ (Rana, Muzafar Akhtar 1975: 1999-A-2000A) วิจัยเรื่อง "การวางแผนและพัฒนาหลักสูตรระดับประถมศึกษาในประเทศไทย" ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การวางแผนและพัฒนาหลักสูตรควรทำให้ระดับชาติ เพื่อจะได้หลักสูตรที่ใช้ได้ทั่วประเทศและเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น และแต่ละท้องถิ่นควรมีหลักสูตรเฉพาะของตน แต่มีระบบซึ่งอยู่ในกรอบเดียวกับหลักสูตรระดับชาติ ในการวางแผนหลักสูตร ครู ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง นักการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ และครูใหญ่ ควรจะเป็นตัวแทนในคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร

2. การฝึกหัดครู ควรจะเน้นการทำแผนการสอน การวางแผนหลักสูตร การจัดระบบโรงเรียน ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก การฝึกสอนภายใต้การนิเทศ ของครูที่มีความสามารถและมีสถาบันฝึกหัดครูที่มีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้บ่อยขึ้น โดยคำนึงถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต ปัจจุบัน และความต้องการในอนาคต

4. กลวิธีสอนและวิทยาการใหม่ ๆ ครูใหญ่ควรได้นำเข้าไปใช้ในโรงเรียน เพื่อให้เราให้ครูเกิดความคิดใหม่ ๆ ในวิธีการเรียนการสอนเพื่อสนองความต้องการของเด็ก

บาบิน แพทริก (Babin, Pratricks 1981: 52) ได้ศึกษาความคิดเห็นบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรของประเทศแคนาดา โดยขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่าย เช่น นักพัฒนาหลักสูตรแห่งชาติ คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาอื่น ๆ เพื่อพิจารณาหาความเหมาะสมในการพัฒนาหลักสูตรของประเทศ พบว่า ได้รับความคิดจากบุคคลหลายฝ่ายดังกล่าวว่าควรพิจารณาในสิ่งต่อไปนี้

1. สิ่งที่เราควรได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรกคือ การบรรจุเนื้อหาอะไรลงไปหลักสูตร

2. เนื้อหาที่จะบรรจุลงในหลักสูตรควรมีอย่างน้อยเพียงไร

3. หลักสูตรนั้นควรทำเป็นแกนกลางเพื่อใช้ร่วมกันทั้งประเทศหรือไม่

4. ใครจะเป็นผู้กำหนดหรือกระทำทั้งสามขั้นตอนนี้ดังกล่าวมาแล้ว

นอกจากนั้นทุกฝ่ายเห็นว่าการพิจารณาร่างหลักสูตรนอกจากจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว ในบางกรณีครูผู้สอนควรมีส่วนในการตัดสินใจเลือกเนื้อหาด้วย ทั้งนี้ผู้บริหารและครูตลอด

จนหน่วยงานทางการพัฒนาหลักสูตรจะต้องรับผิดชอบอย่างจริงจังในการทดลองใช้หลักสูตรทุกระดับด้วย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย